

автор | Максим Павлусенко,
аналітик ринку
олійних культур

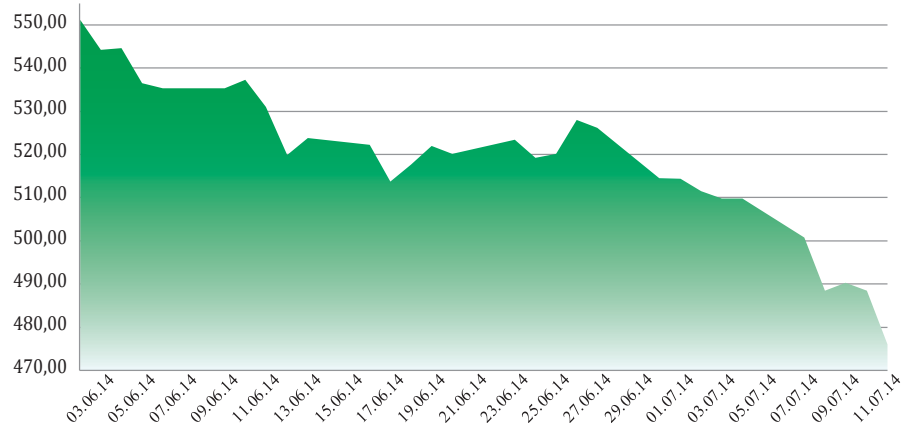
Аналітичний огляд ринку олійних культур за червень–липень 2014 р.

Соєві боби

Котирування соєвих бобів на СВОТ у Чикаго протягом другої декади червня рухалися переважно у понижувальному тренді. Ціна на американську сою протягом третього тижня червня знизилась до позначки 514 \$/т, проти 545 \$/т на початку місяця. На формування понижувального тренду впливала й надалі щомісячна оцінка експертів USDA щодо зростання світових кінцевих запасів олійної на 0,7 млн т — до 82,9 млн т. Це доводить той факт, що світовий запас соєвих бобів буде задовольняти потреби населення країн. Також на формування понижувального тренду в даний період впливала фіксація прибутків інвесторами та сприятливі погодні умови на Середньому Заході США, де сконцентрована велика кількість площ вирощування соєвих бобів.

У третій декаді червня на американському ринку соєвих бобів спостерігався зростаючий тренд. Ціна липневого ф'ючерсного контракту на СВОТ проти минулого тижня додала 2,7% (14 \$/т) і становила 528 \$/т. Тиск на ціни надало зростання спекулятивних придбань на торгових майданчиках та найголовніше — це очікування учасниками ринку квартального звіту МСГ США щодо запасів та посівних площ соєвих бобів у США. Більша кількість трейдерів очікували рекордного зниження запасів сої, аж до 30-літнього мінімуму, більшість учасників ринку озвучували ймовірну цифру 10,53 млн т. На початку липня котирування на СВОТ суттєво знизились до позначки 510 \$/т. Головною причиною низхідного тренду цінового рівня сої став квартальний звіт МСГ США, в якому було опубліковано запаси зернових та олійних культур станом на 1 червня 2014 року та посівні площі під урожай 2014 року. Як зазначалось вище, трейдери очікували, що цей звіт

Соєві боби, СВОТ, USD/т

підтвердить напружений баланс сої старого урожаю в США. Проте, за даними експертів МСГ США, запаси соєвих бобів у країні виявились вищими, ніж очікували трейдери і склали 11,02 млн т. Але головною причиною, яка спричинила обвал ринку соєвих бобів, стали дані про посівні площі під урожай 2014 року в США. У звіті зазначалось, що американські фермери цією весною засіяли 34,32 млн га соєвими бобами, що на 1,05 млн га більше, ніж очікували трейдери. У подальші дні ринок соєвих бобів продовжував «перетравлювати» квартальний звіт і демонструвати понижувальну цінову тенденцію. Негативно на ціновому рівні сої також позначались погодні умови на Середньому Заході, які на сьогодні є практично ідеальними для високих показників якості олійної культури в США. На кінець липня близько 72% посівів соєвих бобів знаходились у відмінному і хорошому стані, що є рекордним показником за останні роки. Зниження цін на сою старого урожаю також було викликане зниженням попиту з КНР.

Наш прогноз. З огляду на рекордні посівні площі соєвих бобів у США та ідеальну погоду на Середньому Заході, ціновий

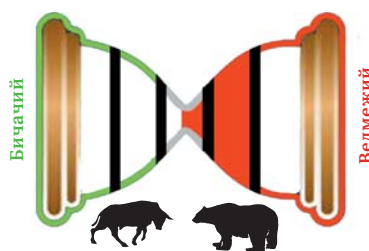
Світовий баланс соєвих бобів, млн т

	2012/13*	2013/14*	%
Кінцеві запаси			
Світові	67,236	85,306	26,88
Аргентина	28,554	32,156	12,61
Бразилія	17,655	24,055	36,25
Китай	13,288	13,088	-1,51
Україна	0,274	0,375	36,86
Виробництво			
Світове	283,873	304,709	7,34
США	89,507	103,419	15,54
Бразилія	87,500	91,000	4,00
Аргентина	54,000	54,000	0,00
Україна	2,774	3,500	26,17
Імпорт			
Світовий	108,213	109,871	1,53
Китай	69,000	73,000	5,80
ЄС-28	12,650	12,500	-1,19
Мексика	3,650	3,740	2,47
Україна	0,010	0,010	0,00
Споживання			
Світове	240,553	250,909	4,31
Китай	68,750	73,500	6,91
США	46,947	47,763	1,74
Аргентина	37,300	39,800	6,70
Україна	1,400	1,600	14,29
Експорт			
Світовий	111,640	113,286	1,47
Бразилія	45,750	45,000	-1,64
США	44,089	45,586	3,40
Аргентина	8,500	8,500	0,00
Україна	1,400	1,800	28,57

* – прогноз USDA

тренд цієї олійної і надалі має залишатися понижувальним. Єдиним фактором, який зможе надати підтримку цінам на сою, є суттєве погіршення погодних умов у США протягом серпня, коли для посівів сої настає головна фаза, яка відповідає за формування врожайності. Проте найближчого місяця ринок соєвого продукту знаходитиметься у ведмежому тренді, оскільки фундаментальні фактори сприяють ослабленню цін. З огляду на липневий звіт експертів USDA з позитивними показниками виробництва та кінцевих запасів у США, котирування на липневий ф'ючерсний контракт на СВОТ коливатимуться в діапазоні 450–475 \$/т.

Фактори зростання:

- високий попит на сою в середині США;
- зростання спекулятивних придбань;
- низькі відвантаження соєвих бобів з Аргентини.

Фактори зниження:

- вищі запаси сої в США, ніж очікували трейдери;
- вищі посівні площі сої в США, ніж очікували трейдери;
- ліквідація довгих позицій інвестиційними фондами;
- зниження попиту на сою з Китаю.

Український ринок

Протягом аналізованого періоду (друга половина червня — перша половина липня) на українському ринку соєвих бобів переважав понижувальний тренд. Після зростання минулого місяця ціни в Україні дещо стабілізувалися і незначною мірою на початку липня знизились.

За аналізований період ціни попиту від переробників та експортерів у середньому по Україні знизились на 200 грн/т на умовах EXW, соєвий продукт торгувався в середньому на позначці 6100 грн/т на умовах самовивозу з господарств. Зниження закупівельних цін від переробників зумовлене достатньою

кількістю пропозиції сировини від фермерів. Більшість фермерів знижували ціни попиту для залучення оборотних коштів. Оскільки експортери очікують новий урожай олійної, торгова діяльність соєвого комплексу повністю залежить від переробних підприємств. У свою чергу, переробники знизили темпи закупівлі, адже накопичили достатню кількість робочих запасів з минулих місяців. Станом на 1 червня 2014 року запаси соєвих бобів в Україні становили 100,4 тис. т, з них найбільше у Хмельницькій і Черкаських областях — 19,2 тис. т і 12,4 тис. т відповідно. Переробні підприємства східних областей України взагалі призупинили свою діяльність, що пов'язано з політичною ситуацією на сході. Також у цей період відзначався невисокий попит на продукти переробки соєвого комплексу, що дає змогу переробникам призупинити діяльність заводів та підготувати свої потужності для нового урожаю. Потенціал виробництва сої в Україні зростає кожного року, також зростають і переробні потужності. Минулого року урожай сої становив близько 2,5 млн т при потужності переробки близько 900 тис. т, цього року врожай очікується на рівні 3,2–3,4 млн т при переробці 1,2 млн т. Акцент робиться саме на вирощуванні сої, оскільки ця культура — одна з найбільш споживаних із сільгосппродукції у світі.

Наш прогноз. У другій половині липня та в серпні ціни на внутрішньому ринку соєвих бобів, найімовірніше, залишаться на попередньо сформованому рівні або дещо знизяться до 5900–6100 грн/т на умовах EXW. Зниження цін відбудеться через ослаблення цін на світових майданчиках, що приведе до збільшення пропозиції на внутрішньому ринку України, в свою чергу, це відобразиться на зниженні закупівельних цін трейдерами та переробниками. Формування ціни на внутрішньому ринку України залежатиме від політичної та економічної ситуації, а також національної валюти.

Насіння ріпаку

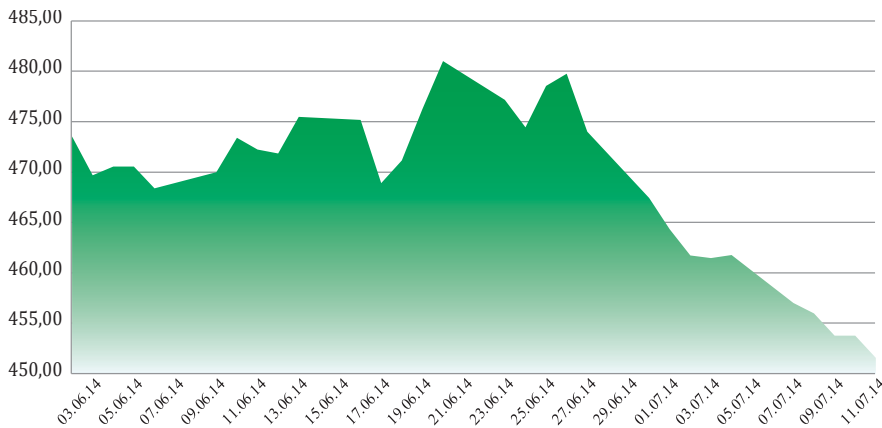
Протягом другої половини червня котирування на товарній біржі NYSE Liffe (Париж) рухались різноспрямовано,

переважно в зростаючому тренді, наслідуючи динаміку формування цін на соєві боби у Чикаго. Так, у другій декаді квітня ціни на серпневий ф'ючерсний контракт у Парижі зросли до позначки 356 €/т проти 345 €/т минулого тижня. Насамперед на зростання ціни в аналізований період вплинули зміцнення котирувань соєвих бобів на СВОТ, а також незначне зниження курсу європейської валюти. Ще одним з найголовніших факторів зростання ціни в цей період стало зростання світових цін на нафтопродукти через дестабілізацію політичної ситуації в Іраку. Терористичні угруповання зайняли кілька міст і просуваються в бік Багдада — бойовики заявили, що мають намір взяти столицю країни штурмом. Це створює загрозу порушень відвантаження іракської нафти на світовий ринок. Так, зокрема, Європейський Союз у сезоні 2014/15 років очікує історично рекордний урожай ріпаку, і котирування олійної раніше тривалий час стійко утримувалися в спадному тренді, за другу половину червня вони зросли, як і ціни на ріпакову олію (980 \$/т проти 915 \$/т минулого тижня). Саме ріпакова олія є основною сировиною для виробництва біопалива в Європі, і ціни на нього реагують на ціни сирій нафти.

Протягом першої половини липня на світовому ринку ріпаку спостерігалось зниження цін. Так, ціна у першій половині липня опустилась до позначки 330 €/т. Безсумнівно, головним фактором, який здійснював тиск на ринок, був понижувальний ціновий тренд на ринку продуктів соєвого комплексу. Проте фундаментальні фактори на ринку ріпаку також негативно позначались на ціновій динаміці. Так, за даними статистичної служби Канади, посівні площі під канолою в 2014 році досягнуть рекордних 8,19 млн га, що на 1,5% вище, ніж роком раніше. За даними компанії Strategie Grains, урожай ріпаку в країнах ЄС-28 цього сезону складе 22,5 млн т, що на 6,6% більше, ніж сезоном раніше. Цей фактор також негативно позначався на ціновому рівні ріпаку в ЄС. З факторів, які підтримували ціни на ріпак у цей період, можна виділити зростання цін на нафтопродукти та зниження

Насіння ріпаку, NYSE Liffe, USD/т

Український ринок ріпаку

Протягом червня — початку липня на українському ринку ріпаку спостерігались досить стабільна цінова ситуація та незначне зростання внутрішніх та експортних цін на сировину. Внутрішні ціни протягом аналізованого періоду дещо зросли в середньому по Україні на 50–100 грн/т EXW залежно від регіону. Насамперед наприкінці червня пропозиція сировини врожаю 2013 року від фермерів надходила на ринок незначними партіями за ціною у 4800 грн/т на умовах EXW, переробні підприємства та експортери з невеликим ентузіазмом закуповували олійну, очікуючи надходження нового урожаю, в деяких областях вже розпочалась збиральна кампанія ріпаку 2014 року.

На початку липня практично всі господарства розпочали збиральну кампанію ріпаку, олійна більш активно почала надходити на ринок. За повідомленням Міністерства аграрної політики і продовольства України, станом на 7 липня 2014 року насіння ріпаку обмолочено на площі — 285 тис. га, при врожайності 17,7 ц/га (у 2013 р. — 19,0 ц/га) намолочено — 503 тис. т. Збиральна площа ріпаку прогнозується на рівні 942 тис. га. На ринку спостерігається зростання торговельної діяльності, активізувались у закупівлях переробники та експортери. Надходить невелика кількість сировини нового урожаю, фермери не квапляться понижувати ціни, адже на даний момент погодні умови заважають темпам збору урожаю та можуть зашкодити якісним характеристикам насіння ріпаку, проте прогнозується рекордний урожай ріпаку цього року. У разі збереження сприятливих погодних умов урожай олійної може скласти 2,1 млн т. Експортні підприємства почали перші скуповувати олійну, адже їм треба якнайшвидше виконати домовленості за форвардними контрактами, які уклали раніше. Отже, внутрішня ціна пропозиції нового урожаю ріпаку в липні торгувалась у діапазоні 4750–4800 грн/т, попиту — 4850–4900 грн/т на умовах EXW. Експортні ціни в Україні торгувались у таких рівнях: ціна попиту — 4950–5000 грн/т, пропозиції — 4850–4900 грн/т на умовах CPT.

співвідношення курсу євро до американського долара — до 1,35 проти 1,38 минулого тижня.

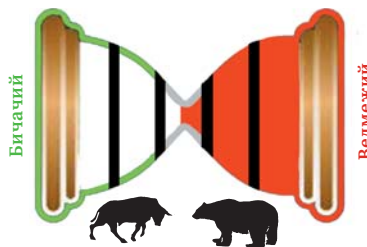
Наш прогноз. Наприкінці липня та на початку серпня на європейському ринку ріпаку слід очікувати стабілізації ціни і подальшого зниження. З огляду на перспективи хороших показників урожаю в країнах ЄС та Канаді, ціновий тренд олійної та продуктів переробки у липні залишиться низхідним. Суттєвому зниженню котирувань заважатиме політична ситуація на Близькому Сході, що може

спричинити суттєве зростання ціни на сиру нафту. Така ситуація впливатиме на світові ціни олійних культур — особливо в державах, що є імпортерами близькосхідної нафти. Незважаючи на сприятливі для вегетації олійних культур умови котирування можуть призвести до відновлення зростаючих цінових тенденцій на світових ринках олійних. З огляду на зазначене, котирування на серпневий ф'ючерсний контракт на біржі NYSE Liffe (Париж) коливатимуться в діапазоні 325–345 €/т.

Світовий баланс насіння ріпаку, млн т

	2012/13*	2013/14*	%
Кінцеві запаси			
Світові	6,784	7,472	10,14
Канада	3,100	3,050	-1,61
ЄС-28	1,849	2,279	23,26
Китай	0,532	0,832	56,39
Україна	0,018	0,018	0,00
Виробництво			
Світове	71,226	70,159	-1,50
ЄС-28	21,159	22,400	5,87
Канада	18,000	15,700	-12,78
Китай	14,400	14,500	0,69
Україна	2,352	2,000	-14,97
Імпорт			
Світовий	14,097	13,186	-6,46
Китай	4,000	3,500	-12,50
ЄС-28	3,450	2,900	-15,94
Японія	2,450	2,450	0,00
Україна	0,002	0,003	50,00
Споживання			
Світове	68,421	69,087	0,97
ЄС-28	23,920	24,470	2,30
Китай	18,500	17,700	-4,32
Канада	7,485	7,750	3,54
Україна	0,124	0,153	23,39
Експорт			
Світовий	14,063	13,570	-3,51
Канада	8,100	8,100	0,00
Україна	2,230	1,850	-17,04
ЄС-28	0,320	0,400	25,00

* – прогноз USDA

Фактори зростання:

- підвищувальна цінова тенденція на ринку нафтопродуктів;
- погіршення погодних умов у країнах ЄС-28;
- зниження курсу євровалюти;
- дестабілізація політичної ситуації в Іраку.

Фактори зниження:

- понижувальний ціновий тренд на ринку соєвих продуктів;
- перспективи високого урожаю ріпаку в країнах Європи;
- збиральна кампанія в країнах північної півкулі;
- рекордні посівні площі під канолою в Канаді.

Наш прогноз. Найближчим часом на ринку ріпаку очікується активна торговельна діяльність. Ціни поступово будуть знижуватись, на ринок надходитиме більша кількість сировини нового урожаю, збільшиться пропозиція від аграріїв. Ціни попиту коливатимуться в діапазоні 4650–4800 грн/т на умовах EXW.

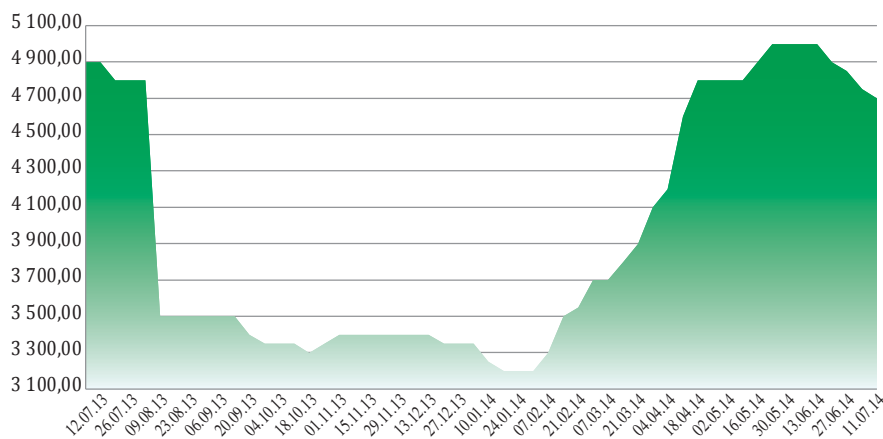
Український ринок насіння соняшнику та соняшникової олії

Ціни на насіння соняшнику протягом звітного періоду (друга половина червня — початок липня) демонстрували незначне зниження, ціни соняшникової олії — неоднозначний рух у ціноутворенні.

Протягом усього періоду ціни на внутрішньому ринку сировини знизились в середньому на 200–300 грн/т, торгувались у діапазоні 4700–4800 грн/т на умовах самовивозу з господарств. Насамперед на внутрішньому ринку сировини протягом аналізованого періоду спостерігалась достатня кількість пропозиції насіння соняшнику від сільгоспвиробників. Відзначалась низька торговельна діяльність, попит від переробників знизився через достатню кількість сировинних запасів для роботи до закінчення сезону. На 1 червня 2014 року в Україні перероблено на олію 8 млн т соняшнику, залишки соняшнику в країні становлять 2,29 млн т. Деякі крупні переробні підприємства взагалі зупинили закупівлю сировини і роботу своїх заводів для профілактичних робіт. Аграрії також продавали свої запаси за низькою ціною для того, щоб звільнити склади для нового урожаю. Така тенденція на ринку соняшникової олії прогнозована, адже у цей період спостерігається сезонне зниження цін на олійну. На внутрішньому ринку насіння соняшнику ціна попиту в середньому по Україні за другу половину червня — першу половину липня знизилась до рівня 4600 грн/т на умовах EXW. Ціна пропозиції знизилась до 4750 грн/т на умовах самовивозу з господарств.

Ціни нерафінованої соняшникової олії протягом звітного періоду вели себе нестабільно з тенденцією до зниження. На формування ціноутворення впливали ціни на пальмову та соєву олії на

Насіння соняшнику, EXW, грн/т

міжнародних торгових майданчиках. Соева олія на початку липня в ЄС знизилась на 1,95% проти ціни наприкінці червня, встановивши 922 \$/т на умовах FOB, пальмова олія в Малайзії у цей період втратила 1,5 %, сторгувавшись у межах 860 \$/т на умовах CIF.

За рахунок досить високих запасів у 2,29 млн т насіння соняшнику на переробних підприємствах є можливість виробити за три літніх місяці понад 900 тис. т соняшникової олії. Всього в 2013/14 МР його виробництво прогнозується на рівні 4,2 млн т, з яких

3,8 млн т буде поставлено на експорт. За підсумками трьох кварталів 2013/14 МР, в Україні вже вироблено 3,5 млн т нерафінованої олії проти 2,8 млн т у тому ж періоді 2012/13 МР (зростання на 23,5%). Зокрема, виробництво нерафінованої соняшникової олії збільшилось на 22,2% — до 3,48 млн т. Отже, ціна попиту на експортному ринку соняшникової олії на початку липня торгувалась у середньому на позначці — 9550 грн/т (проти 9700 грн/т у червні), пропозиції — 9900 грн/т (9800 грн/т) на умовах FOB, а на внутрішньому ринку на початку липня ціна попиту становила — 10250 грн/т (10300 грн/т), пропозиції — 10300 грн/т (10400 грн/т) на умовах EXW.

Наш прогноз. Наприкінці липня та на початку серпня ціни на соняшник та соняшкову олію, найімовірніше, будуть знижуватися. Так, ціна на насіння соняшнику коливатиметься в діапазоні 4200–4400 грн/т на умовах EXW. На зниження ціни насіння соняшнику впливатиме сезонне зниження темпів торговельної діяльності, достатня кількість запасів до кінця сезону на переробних підприємствах та хороші показники нового урожаю насіння соняшнику. Проте вже деякі учасники ринку озвучують ціни на насіння соняшнику нового урожаю, які попередньо становлять від 4000 грн/т на умовах СРТ. За таких умов ціни на експортному ринку нерафінованої соняшникової олії також повинні відповідати ситуації на ринку і торгуватимуться у діапазоні 9500–9800 грн/т на умовах FOB. ©

Світовий баланс насіння соняшнику, млн т

	2012/13*	2013/14*	%
Кінцеві запаси			
Світові	3,439	2,973	-13,55
Аргентина	0,973	1,270	30,52
ЄС-28	0,737	0,747	1,36
Україна	0,657	0,302	-54,03
Росія	0,369	0,169	-54,20
Виробництво			
Світове	42,867	40,664	-5,14
Росія	10,554	10,200	-3,35
Україна	11,600	10,000	-13,79
ЄС-28	8,712	7,925	-9,03
Аргентина	2,300	2,900	26,09
Імпорт			
Світовий	1,571	1,809	15,15
Туреччина	0,680	0,850	25,00
ЄС-28	0,280	0,250	-10,71
Росія	0,035	0,030	-14,29
Україна	0,015	0,010	-33,33
Споживання			
Світове	41,270	40,873	-0,96
Росія	10,090	10,230	1,39
Україна	11,095	10,165	-8,38
ЄС-28	7,757	7,700	-0,73
Аргентина	2,280	2,530	10,96
Експорт			
Світовий	1,873	2,066	10,30
ЄС-28	0,720	0,640	-11,11
Росія	0,130	0,200	53,85
Україна	0,070	0,200	185,71
Аргентина	0,075	0,080	6,67

* — прогноз USDA